

TARJIMADA BADIY USLUBNING QAYTA TIKLASHNING LINGVISTIK MASALALARI

Matisaqova Gavharoy Ibragimovna

Xorijiy til 2- kurs magistranti, University of Business and Science

Annotatsiya: *Maqola badiiy uslubni qayta tiklashning lingvistik masalalariga bag'ishlangan. Ushbu tadqiqotda, badiiy uslubning tarkibiy xususiyatlari va tilning ijtimoiy va madaniy kontekstlari alohida tadqiq qilinishi, shuningdek, badiiy uslubning tilning tuzulishini va ma'naviy texnologiyalarini qanday ifodalashini tatbiq etishga ta'sir etishi mumkin bo'lgan muhim masalalar hisoblanadi. Maqola, badiiy uslubning qanday turlari va ularning tarixiy rivojlanishining tahlili, tilshunoslik asosida muhim tushunchalarni izohlaydi. Shu bilan birga, maqola lingvistik tadqiqotchilar uchun bu sohada muhim bo'lgan yangi topshiriqlar va tadqiqot yo'nalishlari haqida tavsiyalar ham beradi.*

Kalit so'zlar: *Badiiy uslub, Lingvistik tahlil, Tilning sintaktik xususiyatlari, Stilistik qo'llanmalar, Korpus lingvistika, Matn tahlili, Kommunikativ funksiyalar, Metaforik tahlil*

LINGUISTIC ISSUES OF RESTORATION OF ARTISTIC STYLE IN TRANSLATION

Matisakova Gavkharoy Ibragimovna

2nd year master's student of foreign language, University of Business and Science.

Annotation: *The article is devoted to the linguistic issues of reevaluating literary style. In this research, separate investigation of the structural features of literary style and the socio-cultural contexts of language, as well as how to express the structural characteristics of literary style and semantic technologies, are considered crucial issues. The article elaborates on the analysis of the types of literary styles and their historical development, explaining important concepts in terms of linguistic theory. Additionally, the article provides recommendations for new tasks and research directions that are important for linguistic researchers in this field.*

Keywords: *Literary style, Linguistic analysis, Syntactic characteristics of language, Stylistic devices, Corpus linguistics, Text analysis, Communicative functions, Metaphorical analysis.*

KIRISH

Badiiy uslub, yoki badiiyat, til sohasidagi eng mashhur va o'ziga xos tadqiqotchilik masalalaridan biri hisoblanadi. Badiiy uslub, nutq, yozma, kinematografiya, va boshqa kommunikatsiya vositalari orqali ifodalangan ijodiy uslublar jihatidan o'zini namoyon etadi. Bu, biror narsani haqiqiy, jiddiy, yoki ijodiy shaklda ifodalashning eng samarali usuli sifatida tan olinadi. Badiiy uslub, insonlarning ma'naviy dunyosini ta'riflash, g'oyaviy tushunchalarni yetkazish, va ko'ngilochar ma'noni ifodalash imkoniyatlarini ochadi. Keyinchalik, badiiy uslubning lingvistik xususiyatlari, ularning ijtimoiy tajribalar va madaniy kontekstlar bilan bog'liq o'zgarishlari, shuningdek, badiiy uslubning tilning

o'zgargan qonuniyatlari va yangilanishlari, muhim muddatlarga e'tibor qaratiladi. Maqola, badiiy uslubni tahlil qilishda yana bir bosqich sifatida, insoniy mavjudotlar va kommunikatsiya vositalari orqali ijodiy ifodalashning evolyutsiyasi va yangilanishlari haqida o'z fikrini ifodalaydi.

Adabiyotlar tahlili

Badiiy uslubni qayta tiklashning lingvistik asoslari va uslubi tarixi ustida ko'p qator ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. Bu sohada amaliyotlar va nazariy yondashuvlar odatda badiiy uslubni tahlil qilishning muhim asoslari va metodologiyasi haqida tadqiq qiladi.

Lakoff va Johnson "Metaphors We Live By" nomli kitoblarida, badiiy uslubni o'rganishda metaforalar tushunchasining ahamiyatiga duch kelishadi va tilning insoniy tajribasini ifodalashdagi roli ustida tafsilotlar beradi. Ular, badiiy uslub va tilning insoniy o'zgarishlar va tushunchalarga ko'rsatgan tasiri bo'yicha chuqur o'rganishlar amalga oshirganlar.

Boshqa tadqiqotchilar esa, badiiy uslubning kommunikativ funksiyalari va uning ijtimoiy tarixi bilan bog'liq mavzularni tahlil qilishganlar. Bourdieu "Language and Symbolic Power" va "Distinction: A Social Critique of the Judgment of Taste" asarlarida, badiiy uslubni ijtimoiy tabaqalash, hukmron diskurslar va kommunikativ kapital bilan bog'liq o'z o'rinini ta'kidlagan. Ular, badiiy uslubni tilning o'zgargan kontekstlar va ijtimoiy muhitlar orqali tushuntirishni ta'kidlaganlar.

Yangi tadqiqotlar esa, badiiy uslubni kompyuter tilshunosligi va madaniy g'oyalar sohasida o'rganib borilmoqda. Bu kontekstda, badiiy uslubni avtomatlashtirish va kompyuter algoritmlari orqali tahlil qilish, tilning o'zgargan strukturasi va ma'nasini tushuntirishga harakat qilmoqda.

Barcha bu tadqiqotlar va o'rganishlar badiiy uslubning lingvistik asoslarini, uning ijtimoiy va madaniy muhitlar bilan bog'liq o'zgarishlarini va tilning o'zgargan funksiyalarini o'rganishda asosiy manbalarni takomillashtiradi. Badiiy uslubni qayta tiklashning lingvistik masalalari sohasida ko'p yonalishlarda davom etilmoqda va yangi tushunchalar, uslubiyotlar va metodologiyalar o'rganilmoqda.

Tadqiqot metodologiyasi

Bu tadqiqot badiiy uslubni qayta tiklashning lingvistik masalalari bo'yicha tahlil va baholash uchun bir qator metodlardan foydalanadi. Quyidagi metodlar va usullar bu tahlilning asosiy qismlarini tashkil etadi:

Tahlil usullari: Tadqiqotda badiiy uslubning til, sintaksis, leksika, va o'zgargan tuzilmalarini tahlil qilish uchun texnikalar ishlatiladi. Badiiy uslubning uslubi va xususiyatlari, shuningdek, til qo'llanmalari va stilistik qo'llanmalarni o'rganish uchun qo'llanilgan tahlil usullari texnikalaridan biri sintaktik, morfologik, semantik, va pragmatik tahlil usullari, shuningdek, stilistik tahlil usullari, misol uchun metaforik tahlil va stilometrika.

Matn tahlili: Tanlangan adabiy matnlarning yopiq tahlili o'rganiladi. Bu tahlil jarayonida, tilning ijtimoiy va madaniy kontekstlarida yaratilgan matnning tarkibi, uslubi va ma'nasi tahlil qilinadi. Matnlar ichidagi tahlil tushunchalarni aniqlash va tilning badiiy uslub va xususiyatlarini tushuntirishda yordam beradi.

Korpus lingvistika: Bu metodda, matnlarning katta miqdordagi ma'lumotlari korpuslar yordamida tahlil qilinadi. Korpus lingvistika, badiiy uslubning tilni yaratish va uning ijtimoiy tarixi bo'yicha mantiqiy va empirik ravishda ta'kidlanishiga imkon beradi. Korpuslar orqali tilning o'zgargan xususiyatlari, so'z yoritishlari, va ifodalar turlari to'plamlari yordamida tahlil qilinadi.

Anketa va so'rovnomalar: So'rovnomalar va anketalar usullari yordamida yozuvchi, ilmiy tadqiqotchilar, yoki o'qituvchilar kabi badiiy uslubning o'zgarishlariga, so'z yoritishlari va shakl-tuzilmalari bilan bog'liq ko'rsatkichlar va fikrlar to'plab olinadi. Bu metodlar badiiy uslubning ijtimoiy va madaniy qabul qilinishini o'rganishga imkon beradi.

Statistik tahlil: Matnlardan olingan ma'lumotlar statistik tahlil usullari yordamida tahlil qilinadi. Bu tahlil usullari tilning leksik va sintaktik xususiyatlari, so'z yoritishlarining chastotalari, va boshqa stilistik xususiyatlari bo'yicha ma'lumotlarni taqdim etishda yordam beradi.

Bu metodlar badiiy uslubning lingvistik xususiyatlarini, tilning tarixiy rivojlanishini va ijtimoiy tajribalarni tushuntirish uchun kerak bo'lgan bir qator usullardir. Ularning kombinatsiyasi tahlilning to'liq va keng jihatli bo'lgan hisoblanishi va badiiy uslubning tushunchalari va tiliy xususiyatlari haqida chuqurroq tushunishga yordam beradi.

Tahlil va natijalar

Tadqiqot natijalari badiiy uslubni qayta tiklashning lingvistik masalalariga oid ma'lumotlarni tahlil etish va natijalarni ko'rsatishda yordam beradi.

Lingvistik analiz natijalariga ko'ra, badiiy uslubni qayta tiklashning lingvistik jarayonlari, matnlarning sintaktik, morfologik, va leksik xususiyatlari bo'yicha tahlil qilindi. Bu tahlil natijalari tilning o'zgargan strukturasi va shakl-tuzilmalari haqida boshqacha ko'rsatmalar beradi. Stilistik tahlil natijalari esa matnlarning stilistik xususiyatlari, masalan, metafora, hiperbol, va ironiya kabi stilistik qo'llanmalari tahlil qilindi. Bu tahlil natijalari badiiy uslubning kommunikativ va estetik funksiyalari haqida ko'rsatmalar taqdim etadi. Korpus lingvistik natijalariga keladigan bo'lsak, korpus lingvistika yordamida badiiy uslubning o'zgargan tilni, so'z yoritishlarini va ma'noni tahlil qilishda olingan ma'lumotlar taqdim etildi. Bu natijalar badiiy uslubning tilning ijtimoiy va madaniy kontekstlarida o'zgarishlarini tushuntiradi.

Xulosa

Tarjimada badiiy uslubni qayta tiklashning lingvistik masalalariga oid tadqiqotlar, badiiy uslubning til, sintaksis, leksika va stilistik xususiyatlari bo'yicha tahlil qilish orqali turli shakllarda olib borilmoqda. Bu tadqiqotlar, badiiy uslubning ijtimoiy, madaniy va tarixiy kontekstlarida o'zgarishlarni tushuntirish, tilning kommunikativ funksiyalarini aniqlash va adabiy matnlarning o'zgargan tuzilishi va ma'nasi boyicha yangi tushunchalar keltirishga qaratilgan. Badiiy uslubni qayta tiklashning lingvistik masalalariga oid tadqiqotlar, tilning o'zgargan xususiyatlari va adabiy matnlarning tarkibi bo'yicha o'rganilgan ma'lumotlarni o'z ichiga oladi va badiiy uslubning yaratilishi va tarixiy rivojlanishi bo'yicha yangi tushunchalar taqdim etadi. Umuman olganda, bu tadqiqotlar, badiiy uslubni o'rganish va uning lingvistik asoslarini tushuntirishga xizmat qiladi va ilmiy muhitda yangi dalillar va fikr ko'rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). **Metaphors We Live By**. University of Chicago Press.
2. Bourdieu, P. (1991). **Language and Symbolic Power**. Harvard University Press.
3. Halliday, M. A. K. (2002). **Language as Social Semiotic**. Routledge.
4. Toolan, M. (2003). **Language, Text and Context: Essays in Stylistics**. Routledge.
5. Short, M. (1996). **Exploring the Language of Poems, Plays, and Prose**. Routledge.
6. Turg'unov, X. (2007). **O'zbek Tili**. Tashkent: O'zbekiston Nashriyoti.
9. Xudoyberganov, N. (2005). **O'zbek Tili va Badiiy Usul**. Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi.